

9 juli 2021

De verborgen dimensies van armoede

Marianne De Laat

Armoede is overal in de wereld aanwezig. Het is verrassend te horen dat armoede overal in dezelfde dimensies voorkomt. Dat weten we door het internationaal onderzoek “verborgen dimensies van armoede”.

Dimensies is een moeilijk woord. Als je een doos ziet vanop een afstand dan lijkt dit klein. Als je er naast staat is het niet zo klein. Iemand die goed is in rekenen zal over de doos zeggen dat hij rechthoekig is en zal de cm's van de doos opgeven om die te beschrijven. Iemand die in de doos zit zal over de doos zeggen dat hij donker is. Dit zijn allemaal manieren om de doos te omschrijven. Je zou kunnen zeggen dat het om de verschillende dimensies van de doos gaat.

Het onderzoek werd gevoerd in 6 landen: 3 rijke en 3 arme landen. Ook verschillende culturen namen deel aan het onderzoek. Marianne De Laat werkte mee aan dit onderzoek en legde ons heel goed uit hoe het onderzoek verliep. Ze gaf ons ook de resultaten van het onderzoek.

Onderzoek gebeurt meestal door geleerden: mensen die aan de universiteit werken. Onderzoek gebeurt ook vaak door de overheid. Het bijzondere aan het onderzoek “verborgen dimensies van armoede” was dat mensen in armoede van het begin tot het einde meewerkten aan het onderzoek en ook onderzoekers waren. Het onderzoek gebruikte de methode van “kruising van kennis”. Mensen in armoede weten veel over armoede doordat ze in armoede leven. We noemen dit ervaringskennis. Wie met mensen in armoede werkt, b.v. een

maatschappelijk werker, weet veel armoede door zijn/ haar werk. Dat noemen we actiekennis. Onderzoekers kennen armoede vooral door het te bestuderen. Dit noemen we wetenschappelijke kennis. De ervaringskennis, de actiekennis en wetenschappelijke kennis zijn gelijkwaardig. In dit onderzoek dachten mensen in armoede samen met onderzoekers en mensen die met mensen in armoede werken na. Zo ontstond er nieuwe kennis over armoede. Ze ontdekten nieuwe dimensies over armoede die tot nu toe verborgen waren.

We weten allemaal dat armoede met tekorten te maken heeft: te weinig geld. Daardoor kan je niet op vakantie, draag je versleten kledij,

kan je geen goede woning betalen. Mensen in armoede weten ook dat armoede pijn doet, dat je je machteloos voelt als je in armoede leeft. Dankzij hun bijdrage spreekt het onderzoek over verborgen dimensies van armoede.

Een eerste groep dimensies heeft te maken met relaties tussen mensen, tussen sociale groepen. Mensen die niet weten wat in armoede leven is, zeggen: “ze zijn te lui om te werken.” Velen kijken neer op daklozen. In het onderzoek spreekt men over sociaal geweld. Maar er is ook geweld door instellingen en de overheid naar mensen in armoede toe. We hoorden de getuigenis van een moeder die over haar dochter vertelde: “toen mijn dochter in het eerste leerjaar

zat, kon ze nog niet lezen. De andere kinderen wel. Tijdens de speeltijd moest mijn dochter met een boek rondlopen op de speelplaats zodat iedereen wist dat ze niet kon lezen.“ Ook al is dit reeds meer dan 20 jaar geleden, vandaag worden kinderen nog altijd gestraft op school omdat hun ouders zaken niet kunnen betalen. Zo vertelde in Gent een moeder dat haar kind straf kreeg omdat ze geen thermos mee had in de kookles. Haar moeder kon dit niet betalen. Een man die in zijn jeugd in een instelling verbleef getuigde dat hij niet meekon op kamp en op Romereis. Gelukkig heeft iemand voor hem het kamp en de reis betaald. Weinig jongeren of volwassenen die in armoede leven kunnen verder studeren omdat het hoger onderwijs te duur is. Een deelneemster studeert nu voor maatschappelijk werkster Ze heeft nu al stress rond haar stage Ze vreest dat ze zal geweigerd worden op een stageplaats omdat ze in armoede leeft en te dicht bij de doelgroep staat. Enkele deelnemers nemen zorg op voor andere mensen maar worden niet erkend als mantelzorger. De bijdrage die mensen in armoede leveren wordt niet altijd gezien en gewaardeerd.

Veel mensen in armoede spreken over de stress die het leven in armoede met zich meebrengt. Niet iedereen durft aankloppen bij het OCMW. Ze schamen zich daarvoor. Die schaamte is er omdat

anderen hun veroordelen: “die gaat nu naar het OCMW.” Stress, zich schamen, zich niet goed voelen duidt op lijden. Dit is een van de kerndimensies. Kerndimensies leggen uit wat het betekent om in armoede te leven, wat het met jou als mens doet.

Een deelnemer aan het onderzoek tekende een marionet om uit te leggen wat armoede is. Je voelt je machteloos omdat anderen beslissen over je leven. Het onderzoek spreekt over opgedrongen afhankelijkheid. Ouders van wie hun kinderen geplaatst zijn mogen niet zelf kiezen wanneer ze hun kinderen zien. Enkele deelnemers willen hun arbeidskansen verhogen door als volwassene te gaan

studeren. Een deelnemster zou graag haar middelbaar onderwijs afmaken maar het OCMW weigert dit te betalen. Ze vinden dat ze moet gaan werken maar ondertussen vindt ze geen werk. Voor de deelnemster is het verloren tijd. Bij iemand anders wil het OCMW enkel betalen als het om een korte opleiding gaat. Tegen die beslissing protesteerde die deelnemer. Ook dit is een dimensie van armoede: je verzet je tegen beslissingen die anderen voor je nemen en je strijdt voor een beter leven voor jezelf en dat van anderen.

Echo's gemaakt door

Peter Lemmens

Melanie Reynaert

Elisah Vandenbussche

Dit verslag en ook foto's zijn terug te vinden op onze facebookpagina (Volksuniversiteit ATD Vierde Wereld Vlaanderen).